

TECHNIKOS ŽODIS



1956

TECHNIKOS DARBUOTOJŲ
DVIMĖNESINIS ŽURNALAS

4

TECHNIKOS ŽODIS

THE ENGINEERING WORD
TECHNIKOS DARBUOTOJŲ DVIMĖNESINIS
ŽURNALAS

Isteigtas 1951 m. PLIAS ir ALIAS organas

LEIDŽIA: Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų S-ga Chicagoje, Technikinės Spaudos Sekcija.

REDAGUOJA: Redakcinė kolegija: E. Jasiūnas, K. Kaunas, G. J. Lazauskas, J. Mulokas, K. Paukštys, V. Pavilčius, A. Semėnas, S. Švedas, V. Vintartas.

Atsakingasis redaktorius: E. Jasiūnas

Techn. redaktorius: G. J. Lazauskas

Administratorius: I — K. Paukštys, II — J. Slabokas

Redakcijos adresas:

Technikos Žodis, 5741 So. Loomis Blvd. Chicago 36, Ill., U. S. A. Tel.: WEntworth 6-6289

Administracijos adresas:

Technikos Žodis, c/o K. Paukštys, 2610 W. 47th Street, Chicago 32, Ill., U. S. A. Tel.: Virginia 7-4650

Prenumerata:

Metams — \$3, pusmečiui — \$1.50 (pagal U. S. dol. kursą).

Published by American Lithuanian Engineers and Architects Association, Chicago Section

TECHNIKOS ŽODŽIO ATSTOVAI

Australijoje: B. Daukus, 29 Cooper Rd. Yağoon, Sydney, N.S.W. Australia.

Anglijoje: J. Vilčinskas, 37 Gowrie Rd. London SW 11 England.

Kanadoje: J. Sližys, 53 Hewitt Ave., Toronto, Ont. Canada.

Columbijoje: J. Kalėda, Carrera 43 No. 63-04 Medellin, Columbia, South America.

Vencueloje: V. Venckus, Ave Alayon Oestre 6. Maracay, E-do Aragua, Venezuela, South Amerka

Jungtinėse Amerikos Valstybėse: V. Adomavičius, 191 "L" Str. So. Boston, Mass.

A. Damušis, 1429 E. 93 Str., Cleveland, Ohio.

S. Juzėnas, 14327 Lauder, Detroit 27, Mich.

K. Krulikas, 160 Hendrix Str. Apt. 5, Brooklyn 7, N. Y.

A. Jurskis, 1313 W. Jerome Str., Philadelphia 40, Pa.

T U R I N Y S

Ketvirtojo suvažiavimo išvakarėse —

Dipl. inž. B. Galinis

ALIAS centro valdybos pranešimai

PLIAS veiklos apžvalga —

A. Didžiulis

Inžinierius visuomenėje — Jonas Rūgis

Dr. Inž. Kraujalis darbai hidrotechnikoje

— prof. S. Kolupaila

Mūsų mirusieji

Prof. Dr. Inž. Jodelei mirus —

K. Krulikas

A. A. inž. A. Barauskas — J. Dragašius

A. A. inž. S. Grižas — K. Krulikas

Technikinė Apžvalga

Mūsų veikla

Horizontaliai ir vertikalčiai —

V. Vintartas

Kas bus su mūsų veikla? — K. Krulikas

Suvažiavimo darbotvarkė

C O N T E N T S

On the eve of the Fourth Convention —

B. Galinis

Reports of the ALEAA Governing Board

Review of PLIAS Activities

A. Didžiulis

The Engineer in Society — Jonas Rūgis

Hydrotechnical Work of D. Engr. K.

Kraujalis — prof. S. Kolupaila

Necrologues

Prof. Dr. Inž. Jodele K. Krulikas

A. A. inž. A. Barauskas — J. Dragašius

A. A. inž. S. Grižas — K. Krulikas

Technical Briefs

Horizontally and Vertically —

V. Vintartas

On the future of our Activities —

K. Krulikas

Agenda of the Convention

Viršelyje: Užtvanka su segmentiniu skydu Bagede, Š. Švedijoje (žiūr. prof. S. Kolupailos straipsnį "Dr. inž. K. Kraujalis darbai hidrotechnikoje").

TECHNIKOS

Nr. 4 (41)

1956 M. LIEPA — RUGPIŪTIS

ŽODIS

"TECHNIKOS ŽODIS" SVEIKINA ALIAS IR PLIAS SUVAŽIAVIMĄ IR LINKI JAM SĖKMINGO DARBO BEI VERTINGŲ SPRENDIMŲ SAJUNGOS STIPRĖJIMUI IR TĖVYNĖS GEROVEI!

KETVIRTOJO SUVAŽIAVIMO IŠVAKARĖSE

Dipl. inž. B. Galinis,

ALIAS Centro V-bos pirmininkas

Kodėl ALIAS nėra vien profesionalų organizacija

Yra kolegų, kurie linkę mūsų sąjungai pripažinti tik vien profesinę veiklą. Tas būtų suprantama, jeigu s-ga veiktų Nepr. Lietuvoje. Čia, JAV-se, mes susiduriame su gausybe inžinierinių organizacijų, kurios yra linkusios įtraukti savo veiklon visus pavienius asmenis, nežiūrint iš kokio kamieno jie yra kilę. Tos organizacijos, veikiančios nuo senų laikų, yra turtingesnės ir todėl būtų sunku su jomis išlaikyti varžybas, jeigu priimtume tik profesinį susibūrimo momentą. Ypač tas liečia jaunesnius, kurie išleidę idėjinį momentą ALIAS veikime, atsiduria ir taiko į bendrines inžinierines organizacijas. Tik pastatydami lygiagrečiai idėjiniai - visuomenišką veikimą, atsistojame skirtingon plotmėn. Aktyvūs s-gos veikėjai visur turi pabrėžti, kad esame visuomeniškai — profesinė org-ja.

Visuomeniškumo samprata

Lietuviškosios visuomenės rūpesčiai savos kultūros, meno, mokslo ir jaunimo auklėjimo reikalais turi rasti tinkamą paramą s-gos veikloje. Čia kiekviename sektoriuje darbo yra be galo, todėl ten reikia eiti dirb-

ti, įnešant tikslingumo ir patvarumo, kaip būdingus mūsų profesijos bruožus. Ryškiant pavyzdžiais, atkreiptinas dėmesys į solidarų aukų surinkimą paminėtiems tikslams, praktikuojamą Bostono skyriaus kolegų. Kitiems skyriams panašiai pasitvarkius, gautume įnašą visuomeniškiems darbams paremti per \$ 5000 kasmet, tuo pat metu nuskriausdami šeimos biudžeto. Čia reikia duoti tik vienos dienos uždarbį kartą metuose. Jeigu tą sugeba atlikti 40 narių turįs Bostono skyrius, tai skaitlingesnieji skyriai turi galimybę jį pralenkti. Tikiu, kad sekančiais metais mes tą įvykdysime. Jeigu toks darbas bus tinkamai suprastas, tai ir mūsų s-gos vidiniai reikalai spręsis lengviau. Neteks tiek daug rūpesčio skirti organizuojant lėšas Techn. Žodžio leidimui, — atsiras jų ir Metraščiui išleisti.

Tik platesni užsimojimai leis s-gai būti gyvai, leis skyrių veikėjams išlįsti iš vietinių sunkumų ir nesklandumų, kurie atsiranda, kuomet rūpinamasi tik vietos reikalais. Dažnai čia neišbrendama iš asmeniškumų. Žvilgsnis tolyn, ir veikla sumažina asmeniškumus bei sudaro nuotaiką, kuri skatinančiai veikia paskirus narius nenutolti nuo visuomeniškos veiklos.

Mūsų visuomeniškumą ALIAS iš-

tatai nusako taip: "Organizuotai dalyvauti lietuvių visuomenės gyvenime ir Lietuvos laisvinimo kovoje".

Gerai pagrindai

Šiais dviem žodžiais norima pasakyti, jog s-gos struktūra yra tinkamai sudaryta. Kas du metai nauji kolegos įpareigojami vadovauti ir nešti atsakomybę už s-gos veiklą. Tuo pat laiku įpareigojami vis kiti skyriai sudaryti C-ro V-bą. Tie dalykai neleidžia įsivyrauti rutinai ir sustingimui. Kąs nebuvo atlikta esamos valdybos veikloje, visuomet atsiranda galimybė tą atlikti sąjungai atsijauninant per suvažiavimus.

Šiais metais suvažiavimo šeiminku sutiko būti du skyriai. Garbė teko Philadelphiajos skyriui. S-gos veiklą reikia išvystyti iki tokios ribos, kad kiekvienas skyrius sutiktų būti suvažiavimo šeiminku, — tuomet tikrai galėsime pasakyti, kad s-ga yra išėjusi iš organizavimosi padėties ir visas jos veikimas eina užbrėžtiems tikslams atsiekti: pavergtos Tėvynės — Lietuvos išlaisvinimui ir atstatymui.

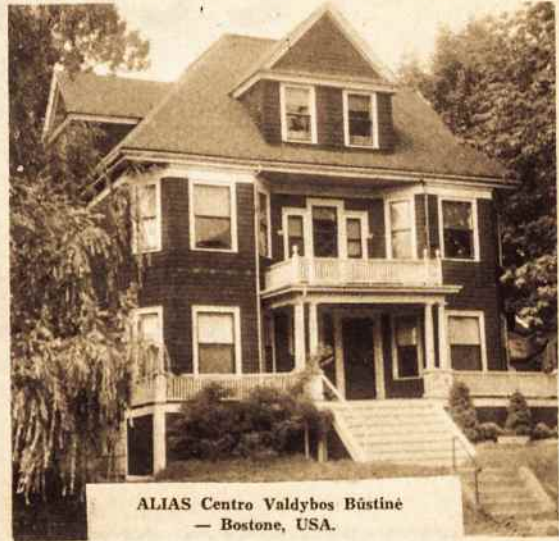
ALIAS SKYRIŲ VALDYBOMS IR VISIEMS SĄJUNGOS NARIAMS

Pranešimas suvažiavimo reikalu

ALIAS IV-tasis suvažiavimas įvyks 1956 m...rugsėjo 1—3 dienomis BROADWOOD viešbutyje, Philadelphiajoje, Pa. Jo dienotvarkė patiekama atskirai.

Suvažiavimo laiko sutaupymui skyrių v-bos prašomos pranešimus paruošti raštu, nes tik ypatingesnius skyrių veiklos įvykius bus laiko iškelti gyvu žodžiu.

Visų suinteresuotų, kurie norėtų patiekti rezoliucijas, prašoma jas iš anksto paruošti skyriuose, — suvažiavimo komisijos jas tik



ALIAS Centro Valdybos Būstinė
— Bostone, USA.

apsvarstys ir suderins.

C-ro V-ba prašo į suvažiavimą vykti kuo skaitlingiausiai. Skyriai, kurie yra toliau nuo Philadelphiajos, kviečiami taip susitvarkyti, kad suvažiavime skyrių atstovautų su pilnais įgaliojimais bent vienas atstovas.

C-ro V-ba maloniai prašo kolegas paremti pinigine auka Suvažiavimo šeiminką — ALIAS Philadelphiajos skyrių. Adresas: Prof. A. Jurskis, 1313 Jerome St., Philadelphia 40, Pa.

Besidomintieji suvažiavimo reikalais, prašomi rašyti C-ro V-bos p kui šiuo adresu: B. Galinis, 220 Sagamore St., Pittsburgh 4, Pa. (Telef.: SP 1-5261).

Sąjungos inkorporavimo reikalu

Šiame TŽ numeryje patiekiami inkorporavimo dokumentų fotostatai. Prie minimumo dokumentų priklauso ir patvirtinti ALIAS įstatatai anglų kalba su pakeitimais, kurie buvo reikalingi, prisiderinant prie veikiančiųjų įstatymų. Svarbiausias tų pakeitimų yra išleidimas saitų su PLIAS, kaip pasauline organizacija.

Pagal įstatymą Centras skaitomas pastoviu su nuolatine būstine Bostone. Keičiasi tik asmenys, kurie gali būti ir iš kitų JAV valstybių. Apie tai vieną kartą metuose pranešama Massachusetts valstybės valdžios žiniai.

Sąjungos V-bą sudaro: President. Treasurer, Clerk - egzekutyvai ir Vice-president bei trys direktoriai — viso septyni asmenys. Skyriai vadinami — Section.

ALIAS Centro Valdyba

The Commonwealth of Massachusetts

Be it Known That whereas Bronius V. Galinis,
Jonas Mikalauskas, Juozas A. Rasys, Jonas Vasys,
Ronald Romas Budreika, George Okunis
and Vytautas Izbickas

have associated themselves with the intention of forming a corporation in accordance with the provisions of Chapter 180, of the General Laws, under the name of

..... American Lithuanian Engineers and Architects Association Inc.

for the purpose of the following: To unite in a harmonious professional organization Lithuanian engineers, architects and other qualified technical workers in the United States; to foster the education and professional training of its members; to enable its members to exchange professional knowledge; to study and disseminate information for the benefit and liberation of Lithuania. To extend assistance to its members; to raise funds deemed necessary or convenient for the carrying out these purposes. No profit shall inure to any individual member of the corporation;

and have complied with the provisions of the Statutes of this Commonwealth in such case made and provided, as appears from the Articles of Organization of said corporation, duly approved by the Commissioner of Corporations and Taxation and recorded in this office:

Now, therefore, I, EDWARD J. CRONIN, Secretary of The Commonwealth of Massachusetts, Do Hereby Certify that said

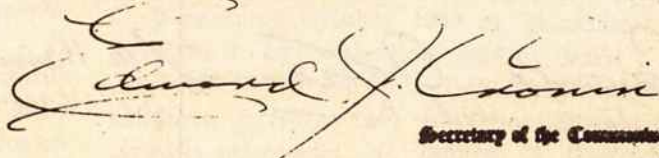
Bronius V. Galinis, Jonas Mikalauskas,
Juozas A. Rasys, Jonas Vasys,
Ronald Romas Budreika, George Okunis
and Vytautas Izbickas,

their associates and successors, are legally organized and established as, and are hereby made, an existing corporation as of..... March 22, 1956..... *under the name of*

..... American Lithuanian Engineers and Architects Association Inc.

with the powers, rights and privileges, and subject to the limitations, duties and restrictions, which by law appertain thereto.

Witness my official signature hereunto subscribed, and the Great Seal of The Commonwealth of Massachusetts hereunto affixed, this..... twenty-fourth..... day of..... May..... in the year of our Lord one thousand nine hundred and..... fifty-six.....



Secretary of the Commonwealth.

THE COMMONWEALTH OF MASSACHUSETTS
DEPARTMENT OF CORPORATIONS AND TAXATION

236 STATE HOUSE, BOSTON

AGREEMENT OF ASSOCIATION

General Laws, Chapter 180, Section 3, provides that: "The corporation shall be formed in the manner prescribed in and subject to section thirty of chapter sixty-nine, section nine of chapter one hundred and fifty-five, and sections six and eight to twelve, inclusive, of chapter one hundred and fifty-six, except as follows:

The corporation shall have no capital stock and the agreement of association shall omit the statement of the amount of the capital stock and the share value and number of shares. The fee to be paid to the state secretary upon the filing of the certificate of organization shall be twenty-five dollars."

We, whose names are hereto subscribed, do, by this agreement, associate ourselves with the intention of forming a corporation under the provisions of General Laws, Chapter 180.

The name by which the corporation shall be known is
American Lithuanian Engineers and Architects Association

The location of the principal office of the corporation in Massachusetts is to be the ~~town~~

city of Boston, 19 Mellen Street, Dorchester District

The purposes for which the corporation is formed are as follows:—

To unite in a harmonious professional organization Lithuanian engineers, architects and other qualified technical workers in the United States; to foster the education and professional training of its members; to enable its members to exchange professional knowledge; to study and prepare plans for the economic restoration of Lithuania; to participate as an organized body in Lithuanian public life and in the struggle for the liberation of Lithuania; to extend assistance to its membership; and to undertake legal enterprises to raise funds deemed necessary or convenient for the carrying out of the purposes of this association.

(If seven days' notice is waived, fill in the following waiver.)

We hereby waive all requirements of the General Laws of Massachusetts for notice of the first meeting for organization, and appoint the seventh day

of December, 1955, at seven o'clock P. M., at

19 Mellen Street, Dorchester, Massachusetts,
as the time and place for holding said first meeting.

IN WITNESS WHEREOF, we have hereto signed our names this seventh day of December in the year 1955.

NAME	RESIDENCE Give Number and Street, City or Town
Bronius V. Galius	19 Mellen St. (Dorchester) 24, Mass
Jonas Mikolaukas	222 "L" St (So) BOSTON, 27, Mass
Juozas A. Rasy	15 Wendover St. (Dorchester) 25, Mass.
Jonas Vasys	144 Williams St., (Jamaica Pl) 30, Mass
Ronald Romas Budziska	16 Maplewood St., (W. Roxbury) Mass
George Okunis	10 Hamilton St. (Dorchester) Mass
Vytautas Kobickas	30 Albion St., (West Roxbury) Mass.



Inžinierių Kongreso dalyviai V. D. Muzėjaus salėje, 1938 m. lapkričio 24—25—26 dienomis, Kaune. Žiūr. prof. J. Čiurlio str. "Lietuvos Nepriklausomybės Metais", T. Ž. nr. 1, 1956.

PLIAS VEIKLOS APŽVALGA

PASAULIO LIETUVIŲ INŽINIERIŲ IR ARCHITEKTŲ SĄJUNGOS VEIKLA

Šiomet sueina aštuoni metai, kaip Liet. Inžinierių Draugija, tuo laiku veikusi Vokietijoje, persitvarkė ir pasivadino Pasaulio Liet. Inž. ir Arch. Sąjunga. Šis aktas įvyko 1948 m. Kemptene, kur ir buvo sudaryta Sąjungos Centro Valdyba. Metams pralinkus, teko ne vien daugumai narių, bet ir pačiai C. V-bai iš Vokietijos išvykti ir įsikurti naujuose kraštuose.

Vienas iš aktyviausių lietuvių inžinierių vadovų — prof. J. Šimoliūnas įsikūrė JAV-se, ir tuoj ėmė megzti ryšius su visų kraštų liet. inžinieriais. Nepaleisdamas šių ryšių, profesorius sugebėjo išlaikyti PLIAS viename vienetė, nežiūrint, kad ji suskilo į atskirų kraštų skyrelius. Tuo būdu PLIAS tapo sąjunga, susidedančia iš JAV, Kanados, Australijos, Argentinos, Brazilijos, Venecuelos, Vokietijos ir kt. skyrių.

Narių skaičiumi gausiausias JAV skyrius virto į tam tikrą rajoninę sąjungą, su savo skyriais Bostone, Chicagoje, New Yorke,

Philadelphijoje. Per pirmąją inž. suvažiavimą New Yorke, JAV skyrius pasivadino Amerikos Liet. Inž. ir Arch. S-ga (ALIAS)

1952 m. rugpiūčio 30—31 d. d. Chicagoje įvykusiame ALIAS ir PLIAS suvažiavime buvo išrinkta laikinoji PLIAS C. Valdyba: prof. J. Šimoliūnas — pirm., prof. S. Dirmantas ir prof. S. Kolupaila — vicepirm. Jai buvo pavesta paruošti PLIAS centro organų rinkimus, išleidžiant reikiamas taisykles, įstatus, ir organizuojant rinkimų komisiją. Ši uždavinį laik. C. V-ba labai puikiai įvykdė. Netrukus korespondenciniu būdu buvo praveisti rinkimai, kuriuose dalyvavo labai didelis s-gos narių nuošimtis.

PLIAS C. V-bos pirmininku ir vėl buvo išrinktas prof. J. Šimoliūnas, vicepirm. — prof. S. Dirmantas ir prof. S. Kolupaila, sekr. — inž. A. Didžiulis ir išd. — inž. J. Jurkūnas, visi iš Chicagos ar jos apylinkių. C. V-ba buvo išrinkta 1953 m. gruodžio m. pareigas ir bylas perėmė 1954 m. kovo 7 d. Jos kadencija buvo numatyta 2 metams, iki sekančio suvažiavimo. Revizijos Komisijon išrinkti inžinieriai: P. Žiūrys, S. Kudokas,

A. Nasvytis; Garbės Teisman: prof. J. Gravrogkas, A. Jurskis ir V. Birutis.

C. V-ba tuoj ėmėsi racionalaus pareigų pasiskirstymo, kad kiekvienas valdybos narys galėtų veikti kuo savarankiškiau, t. y. kiekvienas turėtų savo specifines pareigas, kurias atliktų be jokio ypatingo paragini- mo: pirmininkas reprezentuoja C. V-bą, vadovauja ir prižiūri visą v-bos ir s-gos veiklą; pirmas vicepirmininkas rūpinasi s-gos narių sąrašais, jos plėtimu, daro išvežtųjų, žuvusiųjų ir mirusiųjų narių sąrašus, renka lietuviškus techninius leidinius C. V-bos bibliotekai; antras vicepirmininkas, asmeniškai turėdamas nuolatinį ryšį su amerikiečių profesūra ir profesinėmis inžinierių organizacijomis, reprezentuoja sąjungą ir, kur reikalinga, PLIAS vardu sveikina suvažiavimus bei jubilatus, rūpinasi, kad spaudoje tilptų mūsų mirusiųjų nekrologai, PLIAS užuojautos giminėms, ir pan.; sekretorius ir išdininkas, paprastai būdami užversti susirašinėjimais, raštų siuntimais ir pan., turi teisę gauti pagalbą iš narių—kandidatų tarpo.

Taip pareigomis pasiskirsčiusi, C. V-ba sugebėjo dar labiau sustiprinti organizacinius ir asmeninius ryšius su skyriais ir pavieniais s-gos nariais, gal kiek mažiau sulaukdama atgarsio iš vietinės ALIAS s-gos. C. V-ba paprašė skyrius nuolatos ją informuoti apie jų veiklą, prisiunčiant kuo pilnesnius narių sąrašus su jų profesijomis, specialybėmis ir einamomis tarnybinėmis pareigomis; duoti metines apyskaitas visuotinių susirinkimų protokolų nuorašų formoje, ar atskirais raštais; pranešti apie svar-



PLIAS Centro Valdyba: J. Jurkūnas, prof. S. Dirman-
tas, prof. J. Šimoliūnas, prof. S. Kolupaila, A. Didžiulis.

besniuosius skyrių įvykius, ir t. t. Tokia informacija padeda sąjungai veikti sklandžiai ir vieningai, ir leidžia pasidalinti žiniomis ir patirtimi. Taip veikdama organizacija įrodo savo subrendimą, o tautiečiai — savo sąmoningą susiklausymą ir sugebėjimą organizuotai dirbti.

Vienas iš pagrindinių PLIAS uždavinių yra remti skyrių ir pavienių narių iniciatyvą, bei tarp jų sumegzti artimesnius ryšius. Šių principų laikydamosi, C. V-ba aktyviai remia ALIAS pastangas išlaikyti ir plėsti Stipendijų Fondą, ragindama kiekvieną PLIAS skyrių prie šio fondo pagal išgales prisidėti, nes tai yra lietuvių savivarbos reikalas. Lygiai taip pagal išgales C. V-ba visokeriopa padeda ir ALIAS Metraščio leidimo komisijai, jos sunkiose pastangose išleisti Lietuvių Inžinierių ir Architektų Metrašį, kuris apimtų viso pasaulio lietuvių inžinierius, ir adresais bei kitokia naudinga informacija padėtų vėl suburti karo ir komunizmo išdraskytą lietuvių inžinierių šeimą. Dabar, kai dauguma "išvietintųjų" tautiečių tapo pilnateisiais piliečiais, vieno ar kito krato įstatymų apsaugotais, šis uždavinys yra žymiai lengviau įvykdomas, nes nebereikia slapstytis ir dangstyti, o galima atvirai pasisakyti, kas esi ir ko sieki.

Norėdami dar labiau sustiprinti tarpusavio ryšius, PLIAS paruošė ir paskelbė vykdymui laikinuosius įstatus, kurie per IV suvažiavimą š. m. rugsėjo 1—3 d. d. Philadelphijoje turėtų būti galutinai sureduoguoti ir priimti tikraisiais įstatais. Įstatai yra moderniški, pritaikyti šių dienų reikalavimams ir šiai nepatogiai padėčiai, kada nariai yra plačiai išsiblaškę po įvairius kraštus. Tuo pačiu jie yra demokratiški, duodami plačią autonomiją skyriams veikti pagal vietines sąlygas, tačiau neužmirštant savo "motinos" C. V-bos, nuolat ją informuojant, patiekiant ne vien narių adresus, bet ir jų pasikeitimus, narių užimamas pareigas, specialybes ir pan. Laikydama šią informaciją labai konfidencialia, C. V-ba vis dėlto galės duoti žinias ir mūsų spaudos organui Technikos Žodžiui, ir, esant reikalui, galės lengvai pasiekti kiekvieną s-gos narį. Tokiu būdu tikimasi sudaryti normalius organizacinius ryšius, kokius turi kiekviena organizacija, ar tai Čikagoje, ar Karakase, Sao Pau-

INŽINIERIUS VISUOMENĖJE

Jonas Rūgis, Chicago, Ill.

Kaip anksčiau man jau teko rašyti, viena iš dviejų pasaulinių inžinierių organizacijų — Europos tautinių inžinierių organizacijų tarptautinė federacija — savo pirmam visuotiniam suvažiavimui Romoje pasirinko temą "Inžinieriaus vaidmuo visuomenėje", o antram — "Inžinieriaus vaidmuo atsistatnčioje Europoje". Tiek viena, tiek ir kita tema yra ne profesinio, bet visuomeninio pobūdžio. Toks suvažiavimų svarstymams temų pasirinkimas parodo, kad centrinės inžinierių organizacijos visuomeninę veiklos reikšmę iškelia aukščiau profesinių reikalų. Savaiame kyla klausimas, kodėl taip yra. Labai dažnai girdime atsakymą, kad technicinei civilizacijai tiek pažengus pirmyn, kultūrinė pažanga atsiliko, ir todėl inžinieriai, — kaip svarbiausi technikos pažangos aktoriai ir kaltininkai, didesniai žmonijos labui ir pilnesniai jos gyvenimui šioje ašarų pakalnėje, — privalo prisidėti prie pusiausvyros tarp kultūros ir civilizacijos atstatymo. Bet ar toks atsakymas nebus per daug suprastintas?

lyje ar Sydnėje. Įstodami į vietines inžinierių sąjungas, mes suteikiame šias ir kitokias smulkias apie save žinias, lygiai tokias pat žinias privalo turėti ir PLIAS, nes jokia organizacija negali egzistuoti be realių narių su pavarde, adresu, ir t. t.

Sekantis PLIAS uždavinys — išsirinkti naują Centro Valdybą, kuri tęstų pradėtąjį darbą. Ir čia yra galima išeitis, nedarant ilgai besitęsiančių korespondencinių rinkimų. Šis kėblus klausimas galėtų būti išspėstas, jei atskiri PLIAS nariai ar skyriai įgaliotų kurį savo kolegą, gyvenantį Philadelphijoje, New Yorke, ar kuriame kitame artimesniame mieste, suvažiavime pareikšti jų nuomones ir už juos pabalsuoti (C. V-bos nariai taip pat galėtų tokius įgaliojimus priimti, nedaugiau 60 balsų: žiūr. PLIAS Įstatų Vykdyto Taisyklių IV—13 ir VI—15—17, ir Įstatų par 35 ir 36). Greitai veikdami, galėsime suprastinti rinkimų procedūrą ir tuo palengvinti organizacijos ir C. V-bos darbą.

A. Didžiulis

Mes gyvename laikuose, kuomet viskas stebėtinu tempu keičiasi: ar tai būtų mokslas, dailė, filosofija, ar politika, — visur pastebimas tas skubėjimas, siekiant kažko nauja. Nėra laiko nusistovėti, niekas nesiformuoja pastoviau, ir dėl to visur atsiranda netikrumas, neaiškumas, nepastovumas ir sąmyšis: kad tik kuo greičiau, įvairiau, margiau, plačiau, nuostabiau, kad tik kas naujo, nelaukto, originalaus, neįtikėtinu. Tame skubėjime ir ieškojime nežinomo, žmonija atsidūrė kažkokiam sąmyšyje. Kažkas pavadino šį mūsų gyvenamąjį laikotarpį analizės amžiumi. Ir iš tikrųjų, viskas analizuojama iki paskutiniųjų smulkmenų, ir beanalizuojant taip sukomplikuojama, kad pagaliau paklystama trijų medžių miške. Jau nekalbant apie tokias sritis, kaip filosofiją, dailę ir literatūrą, net labiausiai disciplinuotoje žmonijos mintijimo srityje — tiksluosiuose moksluose — randame tą patį sąmyšį, ir mokslininkai nustoja vienas kitą suprastę. O juk tikslieji mokslai yra sudėtinė kultūros dalis, ir kaip tokia, ji nėra tik faktų rinkinys, bet jų sutvarkymas ir išaiškinimas, suteikiant visam kompleksui vienybę, prasmę ir aiškumą. Tuo atžvilgiu esame dar toli nuo tikslo. Laimei, dabartinis mokslas yra kuklus, supranta savo ribas ir silpnumus, ir ieško kelių ir priemonių padėčiai taisyti. Mokslininkai daugumoje supranta savo uždavinius, supranta, koks yra didelis mokslų vaidmuo žmonijos ideologiniame gyvenime, ir kokie uždaviniai jiems iš to išplaukia.

Seniau, tiek renesanso, ar apšvietos amžiuose, tiek ne taip tolimame scientizmo laikotarpyje, žmonija turėjo inteligentus — humanistus. Tokie inteligentai skaitė Dantę ar Miltoną, mokėjo atskirti Hamleto tipą nuo Don-Kichoto, susivokė "tabula rasa" klausime, domėjosi Ibseno "Norėje", ar Čechovo "Vyšnių Sode" iškeltomis problemomis, ir t. t., bet jie nenusivokė apie perkūn-sargio principą, nieko nežinojo apie garo mašiną, ar kas yra inercija. Dabartiniiais laikais inteligentą — humanistą pakeitė inteligentas — technikas. Jis nesidomi, ką Elliotas norėjo išreikšti savo "Wast Land", ar

Camus savo "Mare", jam neįdomūs traagiški Ortega y Gasset samprotavimai, bet jis žino visus radio aparatus, pagal motorų užesį moka atskirti automobilių markes, o dėl motorų veikimo — nėra jokių paslapčių. Tai naujas inteligento tipas, šio technikos amžiaus pagimdytas.

Visuomenėje autoritetas perėjo iš literato ar filosofo inžinieriui, ar kuriam kitam, tikslųjų mokslų atstovui. Modernioje visuomenėje inžinieriaus vaidmuo žymiai padidėjo, o taip pat padidėjo jo uždaviniai ir atsakomybė žmonijos ir visuomeniniame gyvenime ir kultūros raidoje.

Žmonės visada buvo visuomeniški, tačiau kartu jie buvo ir asmenybėmis, nenustojančiomis individualiai galvoti. Šiais laikais, padidėjus žmonių skaičiui, susikomplicavus gyvenimui, sustiprėjus ryšiams tarp visuomenės ir žmogaus, visuomenė vis labiau pavergia žmogų, žmogus vis labiau nustoja atskirai galvojęs, ir pradeda gyventi visuomenės nuotaikomis ir visuomeninio mąstymo kategorijomis.

Neseniai teko diskutuoti su mūsų žinomu gydytoju ir mokslininku J. Adomavičium apie sveiko žmogaus sąvoką. Pasirodo, kad ta sąvoka jau pakitėjo. Seniau ji buvo paprasta: sveikas organizmas, sveikas protas, nėra fizinių trūkumų — ir žmogus buvo laikomas sveiku. Dabar medicinos mokslas tuo nesitenkina: sveikas žmogus yra tas, kuris yra sveikas fiziniai, protiniai ir socialiniai — visuomeniška. Tai yra didelis ir baisus senojo ir naujojo apibūdinimo skirtumas. Jei visuomenė yra sveika, tai ir žmogus gali būti sveikas, bet jei visuomenė nesveika, tai ir žmonės yra paliesti.

Ar galime komunistinės visuomenės žmogų laikyti sveiku, nors jis ir būtų fiziniai ir protiniai sveikas, jei jis vieną dieną tiki vienoms teorijoms, nes jos yra visuomenės sankcijuotos, o kitą dieną jis tas pačias teorijas maišo su purvais todėl, kad taip nustatė visuomenė? Ar galima buvo laikyti sveikais nacistinės visuomenės narius, kurie tikėjo į vienos rasės pranašumą ir į teisę naikinti kitus žmones tik dėl to, kad jų nosys kumpesnės, ar plaukų spalva skirtinga? Tai, žinoma, yra tik kraštutiniai išryškėjimai.

Iš čia ir darosi aišku, kodėl rimčiausios

inžinierių organizacijos pradeda taip daug kalbėti apie inžinieriaus vaidmenį visuomenėje. Greta su kitų sričių mokslininkais, inžinieriai yra šių laikų techninės inteligentijos autoritetingais atstovais, ir jie neprivalo abejingai plaukti su visuomenės nuotaikomis. Visuomeniniame gyvenime jie turi prisidėti prie intelektualinio ir idėjinio veikimo, to veikimo, kuris anksčiau buvo tik literatų, poetų, žurnalistų ir dailininkų monopolium. Tai yra uždavinys ir pareiga, kurios svarbą yra sunku pervertinti. Inžinieriai turi ne tik patys nepasiduoti masės nuotaikoms ir mokėti jas atskirti nuo individualaus galvojimo ir sprendimų darymo, bet pasiremdami savo autoritetu, jie turi paveikti ir kitus visuomenės narius, tuo aktyviai prisideddami prie žmogaus apsaugojimo nuo pavergiančios ir naikinančios masės įtakos.

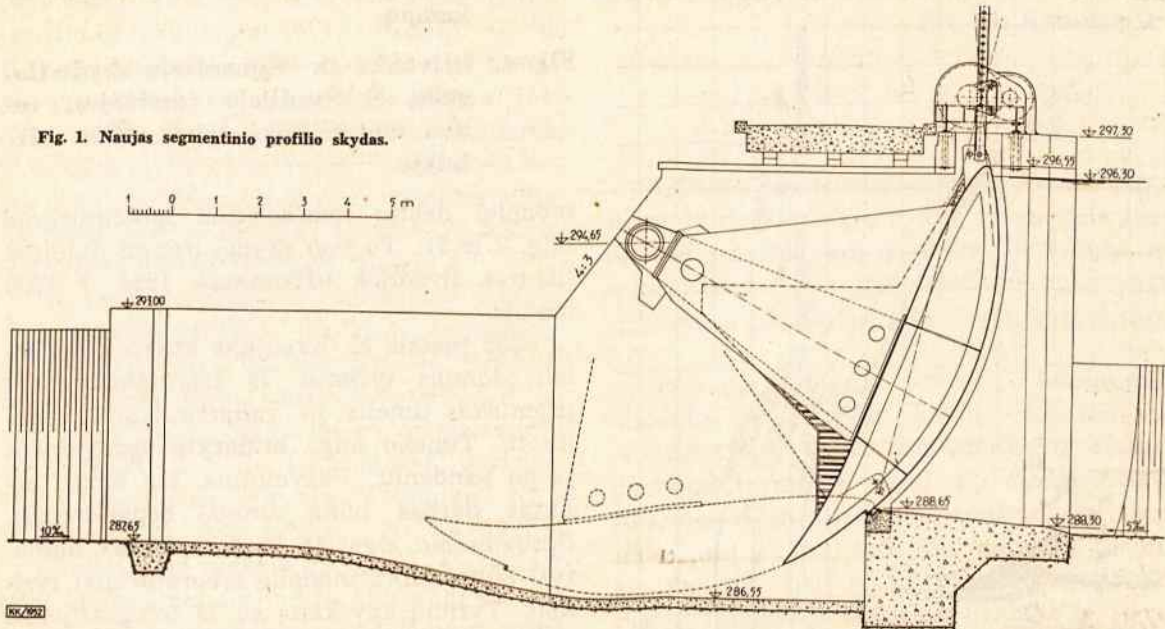
Tam jie turi būti gerai paruošti, o juo labiau turi patys nuolat ruoštis ir lavintis. Todėl inžinierių mokslinimo įstaigos ir jų organizacijos vis labiau kelia balsą dėl inžinierių humanistinio lavinimo ir lavinimosi. Ir mūsų universiteto vadovybė, esant rektoriumi prof. J. Gravrogkui ir dekanu — prof. S. Dirmantui, buvo šiuo klausimu susirūpinusi.

Šiais laikais inžinieriai, labiau negu kada nors, ir daugiau, kaip kad kitų specialybių atstovai, turi būti sąmoningais ir aktyviais visuomenės nariais — intelligentais. Tas yra labai svarbu ir mūsų kultūros šiame krašte išsaugojimui, ir mūsų kultūrinei, lietuviškai veiklai. Deja, šioje srityje mes esame atsilikę ir per daug pasyvūs. Pav., kaip nedaug mūsų inžinierių teko matyti Kultūros Kongreso dalyvių eilėse. O mūsų bendradarbiavimo kultūrinėje srityje vis daugiau pasigendama, ir kas yra džiugu, kaip teko patirti, pasigenda jo ir mūsų jaunuomenė, mūsų priaugančioji ir mus pakeisiančioji karta.

• Žurnalo "Darbas" Nr. 4 yra labai įdomus dr. inž. J. Gimbuto straipsnis "Lietuvos vakarų sienos ir sodžiaus statyba". Straipsnis pajavairintas Mažosios Lietuvos žemėlapiu su lietuviškais bei suvokietintais vietovardžiais.

DR. INŽ. K. KRAUJALIO DARBAI HIDROTECHNIKOJE

Fig. 1. Naujas segmentinio profilio skydas.



Mums malonu pranešti skaitytojams apie sėkmingą lietuviu inžinieriaus darbą Švedijoje, hidrotechninių konstrukcijų srityje, ir parodyti keletą jo tyrimų nuotraukų.

Kazimieras Kraujalis baigė A. Kultūrtechnikų Mokyklą Kėdainiuose. Kai 1940 metais V. D. U. Statybos fakultetas įsteigė Hidrotechnikos — Melioracijos skyrių, gabesnieji kultūrtechnikai buvo priimti į pirmąją pagreitintą laidą. Jų tarpe buvo K. Kraujalis. Sunkiose okupacijų sąlygose, iš dalies pogrindyje, jis sugebėjo pirmas baigti mokslą, paruošti bei apginti diplominį projektą, ir 1943 m. birželio 12 d. gavo hidrotechnikos ir melioracijos inžinieriaus diplomą. Tuoj pradėjo įdomų darbą prie Nemuno vandens jėgos naudojimo projekto. Tremyje jis tęsė tą darbą Bavarijoje ir paruošė disertaciją, kurią apgynė UNRRA — Universitete Miunchene 1948 metais. Toli mesnių studijų tikslais jis išvyko į Švediją, kur gavo puikią progą pritaikyti ir praplėsti įgytas žinias pavyzdingoje hidrotechnikos šalyje. Jis projektuoja ir tiria naujas konstrukcijas Karališkosios Technikos Mokyklos Stockholme Hidraulinėje laboratorijoje. 1952 metais jis suprojektavo naujo tipo judomą segmentinį skydą (fig. 1) ir ištyrė jo

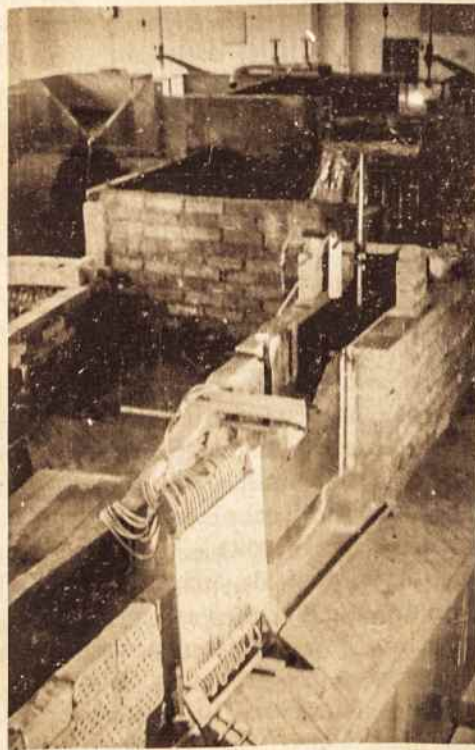


Fig. 2. Segmentinio skydo modelio bandymas laboratorijoje.

Fig. 3.

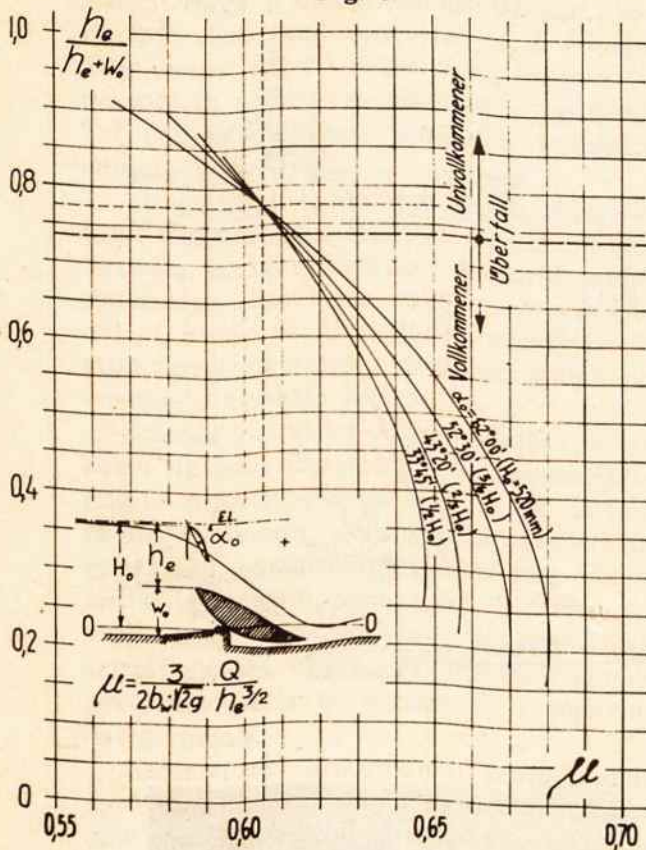


Fig. 3. Segmentinio skydo debito koeficientai prie įvairių augščių ir palinkimo kampų.

Fig. 4. Užtvanka su segmentiniu skydu Bagede, Š. Švedijoje (dešinėje); toliau matyti žuvų takas. Žiūr. viršelyje.

modelio debito koeficientus laboratorijoje (fig. 2 ir 3). To tipo skydai įrengti dviejose Šiaurės Švedijos užtvankose 1954 ir 1955 metais.

1955 metais K. Kraujalis atliko kitus labai įdomius tyrimus. Iš Limingeno ežero pramuštas tunelis jo vandens lygiui reguliuoti. Tunelio anga atidaryta sprogdinant ją po vandeniu. Pažymėtina, jog blogai atliktas darbas būna sunkiai bepataisomas. Sprogdinimo eigai ir jo pasekmėms numatyti buvo atlikti modelio laboratoriniai tyrimai. Tyrimų apyskaita su 33 fotografijomis ir brėžiniais 30 psl. teksto parašyta švedų kalba.

Tikime, kad mūsų kolega galės pritaikyti savo brangų patyrimą Lietuvos hidroelektrinių statyboje.

S. Kolupaila

MŪSŲ MIRUSIEJI

PROF. DR. INŽ. JODELEI MIRUS

Po ilgos ligos, 1955 m. gruodžio 13 d. 85-tuosius amžiaus metus baigdamas, Lietuvoje mirė žymus technikos srities mokslininkas, Lietuvos U-to Technikos Fakulteto pirmasis dekanas, kurį laiką — U-to rektorius ir prorektorius, prof. dr. inž. Pranas Jodelė.

Velionis gimė 1871 m. vasario 13 d. Kupurių k., Južintų parap., Utenos apskr. 1896 m. baigė Charkovo Veterinarijos Institutą ir 1898 m. baigė Maskvos U-to Bakteriologijos Institutą. Inž. Petro Vileišio paragintas pasiryžo būti inžinieriumi, ir 1904 m. baigė Kijevo Politechnikos Institutą inžinieriaus — technologo diplomu. 1911 m. išlaikė Kijevo Politechnikos I-te adjunkto egzaminus, 1906—1909 m. ten pat dirbo laborantu ir asisten-

tu, 1909—12 m. docentu, o 1912 m. jau ėjo extra ord. prof. pareigas. Jau šiame institute pradėjo reikštis kaip mokslininkas, bene 1911 m. išleisdamas statybinių medžiagų bandymo vadovėlį.

Prof. P. Jodelė, rūpindamasis išnaudoti negausius Lietuvos žemės turtus, P. Vileišiui, Masiuliui ir Dubinskui padedant, ties Valkininkais pasistatė nedidelę cemento gamybos dirbtuvėlę, kuri veikė iki 1915 m. Pasaulinis karas darbą sustabdė.

Vedė žmoną, kilusią nuo Valkininkų, išaugino keturis sūnus ir dukterį.

1922 m. Vasario 16 d, atidarius Lietuvos Universitetą, į Technikos Fakulteto steigėjų ir organizatorių branduolį, tarp kitų penkių įėjo ir prof. P. Jodelė, kuris buvo paskirtas

pirmuoju T. F. dekanu. Tas pareigas ėjo iki 1927 metų, kada U-to Tarybos buvo išrinktas U-to prorektoriumi, o 1928 m. — jau U-to rektoriumi. 1932 m. buvo vėl išrinktas V. D. U-to prorektoriumi, o 1934 m. U-to ūkio tarybos pirmininku. Dalyvaudamas U-to ūkio tarybos darbuose, vykdė visas naujas U-to statybas. Už medicinos rūmų statybą Medicinos Fakultetas suteikė P. Jodelei medicinos garbės daktaro laipsnį.

Technikos Fakulteto ordinarinis prof. P. Jodelė dėstė statybos medžiagų technologiją, petrografiją ir neorganinės chemijos technologiją. Buvo statybos katedros ir neorganinės technologijos laboratorijos vedėju.

Redagavo L. U-to Technikos F. periodinį technikos mokslų žurnalą "Technika" Nr. 1 — 1924 m., Nr. 2 — 1925 m., Nr. 3 — 1927 m.

Parašė šias mokslo knygas: 1) Geologiniai tyrinėjimai technikos žvilgsniu su Lietuvos geologijos daviniais ir šulinių gręžiniais — 1922 m. 2) Statybos medžiagų technologija — 1923 m. 3) Cemento kietėjimo teorija — 1927 m. 4) Statybos medžiagoms priimti normos ir joms bandyti sąlygos — 1929 m. Taip pat nuolat rašė mokslinius straipsnius į "Techniką", "Techniką ir Ūkį" ir kitus žurnalus.

1918 m. liepos mėn. P. Jodelė buvo vienu iš iniciatorių ir steigėjų Lietuvos Technikų Draugijos. Buvo jos pirmininku, o 1924 m., įsisteigus Lietuvos Inžinierių Sąjungai, kurį laiką buvo jos pirmininku. Taip pat buvo kelių studentų korporacijų garbės nariu.

Įsteigtame L. Energijos Komitete P. Jodelė, būdamas žemės turtų skyriaus pirmininku, ėmėsi organizuoti kreidos, klinčių ir gipso klodų tyrimus, bei planuoti cemento gamybą Lietuvoje. Pradėtąją ties Skirsnemune cemento fabriko statybą sutrukdė karas, o kitas taip pat P. Jodelės sumanymas — dabar pastatytas cemento fabrikas ties Menčiais ("Naujoji Akmenė").

Tai buvo reto darbštumo ir neišsenkančios energijos mokslininkas, profesorius, inžinierius, organizatorius, administratorius ir visuomenininkas. Jo nuolatinis rūpestis Lietuvos gerove, jos žemės turtų panaudojimu bei taupymu, jo pastangos Lietuvos mokslo įstaigas išugdyti ir sutvarkyti, technikos specialistus gerai išmokslinti — tai yra kruopštaus, darbštaus ir garbingo Lietuvos mokslo žmogaus prof. Pr. Jodelės nuopelnas.

Jo niekuomet neužmirš Lietuva ir gausus būrys buvusių jo auklėtinių.

Inž. K. Krulikas

A. A. INŽ. A. BARAUSKAS

Alfonsas Barauskas gimė 1899 m. liepos mėn. 19 d. Narteikių dvare, Pandėlio valsč., Rokiškio apskr., kur jo tėvas buvo ūkio vedėju. Vėliau tame pat valsčiuje tėvai įsigijo nuosavą ūkį ir išaugino 4 sūnus ir 4 dukteris.

Jaunutis Alfonsas įstojo į Geležinkelių Valdybą tarnauti ir kartu ėmė mokytis Aukštesniojoje Technikos Mokykloje Kaune. Ją baigė pirmojoje laidoje. Po to, kaip Susisiekimo Ministerijos stipendininkas, buvo išsiųstas į Prahą mokytis aukštųjų technikos mokslų. 1931 m. jis baigė Aukštąją Vokiečių Technikos Mokyklą Prahoje ir, gavęs diplomuoto statybos inžinieriaus vardą ir mokėdamas lietuvių, vokiečių, čekų, lenkų ir rusų kalbas, grįžo Lietuvon dirbti pamėgto statybininko darbo.

Dirbti jam teko pastoviai toje pačioje Susisiekimo Ministerijoje, būtent Kelių Valdyboje, kuri projektavo, statė ir užlaikė plentus su visais jų įtvais - tiltais, tarnybiniais trobesiais, remonto dirbtuvėmis ir kt. Eilę metų jis buvo viršininku skyriaus, kur buvo tyrinėjami naujieji plentai, sudaromi jų projektai, prižiūrimi statybos darbai iki perdavimo eksploatacijai.

Visos šios plento padarymo funkcijos ir etapai ir buvo velionies darbo sritis. O nuo 1938 m. jis tapo Sauskelių Direktorium toje pačioje įstaigoje. Čia jo darbo sritis dar paplatėjo, nes Sauskelių Direkcijoje buvo sprendžiami visi plentų reikalai.

Inž. A. Barausko vardas su Lietuvos plentais glaudžiai susijęs, nes jis juos mėgo, įgijo tai technikos sričiai didelio patyrimo ir tapo dideliu specialistu. Šioje srityje jis statytinas greta kito didelio sauskelių žinovo inž. L. Tuskenio, mirusio Australijoje.

Lietuva, po pirmojo pasaulinio karo paveldėjo mažą plentų tinklą. Bet palengva, kada jau buvo turima patyrimo, specialistų, užsimojimo dvasios ir žymesnių finansinių galimybių, atėjo didžioji plentų statyba Lietuvoje, prasidėjusi Žemaičių Plentu — nuo Kauno į Klaipėdą. Taip pat eilė ap-

skričių savivaldybių ėmė statyti Aukštaičių plentą per Kėdainių, Panevėžio ir Biržų apskritis.

Susisiekimo Ministerijos Kelių Valdyba nuo savęs pridėjo tų dviejų plentų sujungimą dešiniuoju Nevėžio šonu ir kai kuriuos įtarpus, dėl to šie du didieji plentai tapo labai svarbiu ekonominiu faktorium.

Igytas tempas traukė tolyn. 1939 m. atgavus Vilnių, buvo suprojektuotas dar vienas svarbus plentas Kauno — Vilniaus automobilių kelias. Jis buvo pradėtas statyti ir jau pastarojo karo metais iš dalies buvo naudojamas. Automobilių kelias buvo Lietuvos kelių statytojų svajonė. Tas laikas jau buvo atėjęs, bet deja, karai ir okupacijos sutrukdė.

Visus šiuos darbus dirbant, velionis inž. A. Barauskas buvo aktyviu darbininku, ir jo įnašas čia buvo didelis. Bet tai buvo tik pradžia, tiesa, vaisinga ir graži.

Ta pati įstaiga, kur velionis dirbo, projektavo didelį plentų statybos tinklą, ekonomiškai kuo labiausiai pagrįstą. Darbui reikėjo didelių lėšų išteklių. Ir šis klausimas buvo išspręstas įsteigiant Kelių Fondą, kuris ir būtų buvęs finansinis tos programos ramstis. Ir šiems sumanymams velionis savo įnašą atidavė.

Antrą kartą bolševikams Lietuvą okupuojant, inž. A. Barauskas išėjo tremtinių keliais. Pagaliau pasiekė tolimą Kanados kraštą. Čia dirbo statybos projektavimo darbą pradžioj Ontario Hydro, o vėliau privatinėje inžinierių firmoje.

Savo brolių ir seserų tarpe Alfonsas buvo autoritetas, nors ir ne vyriausias. Draugų tarpe buvo žinomas kaip giedraus nusiėtikimo, pilnas sumanymų ir ištikimas patriotas lietuvis.

Mirė širdies liga Toronto mieste 1956 m. kovo mėn. 29 d., Šv. Juozapo ligoninėje. Palaidotas balandžio 2 d. Šv. Kryžiaus kapinėse. Liūdesy paliko brangią žmoną Stefaniją, seseris p. Mikšienę ir p. Skirgailienę su šeimomis, kitus saviškius Lietuvoje ir didelį būrį draugų.

Tebūnie Jam lengva ši žemelė.

J. Dragašius

* * *

A. A. ELEKTR. INŽ. STANISLOVAS GRIŽAS

Širdies smūgio ištiktas, 1956 m. sausio 21 dieną Chicagoje, sulaukęs 43 metų amžiaus, staiga mirė elektr. inž. Stanislovas Grižas. Palaidotas sausio 25 d. Šv. Kazimiero kapinėse. Paliko nuliūdusius žmoną Magdalena (Šulcaitę), sūnų Ričardą, dukteris Danutę ir Sigitą.

Stanislovas Grižas gimė 1912 m. rugpiūčio 8 d. Radviliškio mieste, Šiaulių apskr.

Baigęs Aukšt. Technikos Mokyklą Kaune, ilgesnį laiką tarnavo Klaipėdoje, automatinėje telefono - telegrafo įstaigoje. Nuo 1939 m. dirbo Alytaus pašto įstaigoje, 1940 m. buvo perkeltas į Tauragės pašto įstaigą.

Vokiečių okupacijos metu, 1943 m. persikėlė gyventi į Lazdijus ir dirbo apskr. policijos vado įstaigoje vertėju. 1944 m. išvyko į Vokietiją. Tremyje gyveno Wuerzburgo liet. stovykloje ir priklausė vietos inžinierių skyriui.

Į JAV atvyko 1949 m. ir apsigyveno Chicagoje. Norėdamas pagilinti mokslo žinias, mokėsi Devery Technical Institute, bet staigi mirtis viską nutraukė.

Inž. St. Grižas buvo ramaus būdo žmogus ir rūpestingas šeimos tėvas.

Inž. K. Krulikas

—xx—

LIETUVIŠKOSIOS SPAUDOS PUSLAPIUOSE...

● *Dienraščio "Naujienos" kultūriniame pridede "Literatūra" (Nr. 306, kovo 10, 1956) dr. V. Tercijonas, išskeldamas liet. gydytojų dr. jos ir medicinos žurnalo reikalingumo klausimą, tarp kita ko savo straipsnyje rašo: "toliau reiktų paminėti lietuvių inžinierių leidžiamą žurnalą "Technikos Žodis", kuris išsina kas antras mėnuo. Tiesa, lietuvių inžinierių ir technikų skaičius JAV yra didesnis negu gydytojų; jie nėra taip įtraukti į savo darbą iki ausų, kaip kai kurie gydytojai, ypač praktikai, todėl sugeba daugiau laiko skirti savo profesinei spaudai".*

● *Mažosios Lietuvos lietuvių laikraščio "Kėleivis" sausio mėn. numeryje randame dėmesio vertą straipsnį "Keli Klaipėdos Krašto ūkio kilimo bruožai 1923 - 1939 metais". Pateikiama daug statistinių žinių apie Klaipėdos uosto augimą ir krašto ekonomiką. Autorius nepažymėtas.*

TECHNIKINE

APŽVALGA

LEIDINIAI IŠ AUTOTECHNIKOS SRITIES

Viena seniausių ir žymiausių Vokietijos techninės literatūros leidyklų – Fachverlag Richard Carl Schmidt u. Co., Braunschweig - Berlin, yra išleidusi vokiečių kalba š autotechnikos srities visą eilę leidinių, kurių autoriumi yra Vokietijoje gyvenęs lietuvis, mech. inž. Stasys Tyškus.

1. Die Gasturbine – das zukunftsige Antriebsaggregat fuer Kraftfahrzeuge (dujinė turbina – ateities variklis autovežimiams), 66 psl., 19 iliustracijų, pirmoji laida 1951 m.

Leidiny s skirtas tiek technikos specialistams, tiek ir plačiajai visuomenei supažindinti su naujojo variklio teorija, jo problemomis ir praktiško panaudojimo galimybėmis įvairiose technikos srityse, upač automobilių pramonėje. 1952 m. šis veikalas buvo tos pačios leidyklos perspausdintas leidinyje – Peter, " Der Kraftwagen " (virš 1000 psl.). 1954 m. laidoje autorius turinį papildė naujausiomis žiniomis apie Amerikoje ir Europoje šioje srityje pasiektus rezultatus.

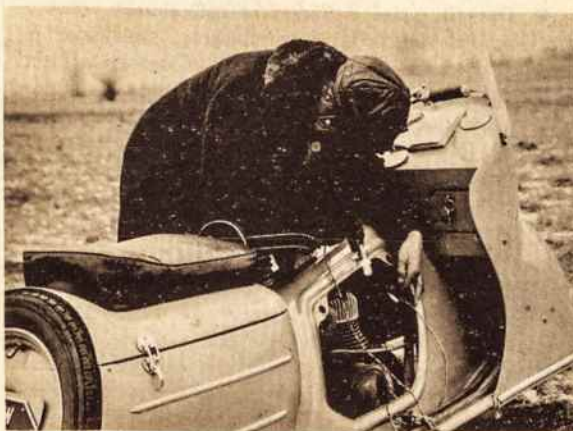
2. Der Motorroller – ein Einspurfahrzeu g zwischen Motorrad und Auto, 134 psl., 57 iliustracijos, pirmoji laida 1952 m.

Leidinyje nagrinėjama paskutinia is metais Europoje paplitusi nauja motorinė susisiekimo priemonė " tarp motociklo ir automobilio ". Pirmoje dalyje pateikta teorija, istorinė apžvalga, konstrukciniai reikalavimai ir kt., antroje – daugiau praktiški dalykai, kaip tai įvairiausių konstrukcijų pavyzdžiai, techniškai patarimai naudojimui, bei tolimesnio išsivystymo perspektyvos.

3. Allwetter – Anlagen im Kraftwagen, 144 psl., 82 iliustracijos, pirmoji laida 1954 m.

Veikale aprašomi automobilių apšildymo, ventiliacijos, bei taip vad. " klimatizacijos " įrengimai. Pateikiami teoretiniai šių įrengimų paaiškinimai, įvairių esamų konstrukcijų aprašymai, ir t. t.

4. Fahrradhilfsmotor und Moped (pagalbinis motoras dviračiams ir motor - dviratis). Šis veikalas netrukus išleis ta pati leidykla. Kiek teko patirti, autorius šiame veikale patieks istorinę apžvalgą, pirmųjų motorų dviračiams aprašymą, naujausių modelių pavyzdžius, pastanųjų 2 - 3 m. laikotarpyje Vokietijoje gausiai paplitusių motor - dviračių konstrukcijų aprašymus ir kritiką, techniškus patarimus naudojimui, ir kt.



Inž. S. Tyškus tikrina naujos vok. konstrukcijos " Motor-roller ", Vokietijoje, 1952 m. žiemą.

Šių veikalų autorius rengia autotechnikos srityje tam tikrų pagerinimų, kuriuos mano užpatentuoti, todėl jų aprašymų iš autoriaus tuo tarpu negauta. Pažymėtina, kad apie visus inž. S. Tyškaus veikalus savo recenzijomis palankiai atsiliepė ištisa eilė Vokietijos ir kitų kraštų techninės spaudos žurnalu.

L. K.

• Encyclopaedia Britannica 1956 m. papildymuose apie Lietuvą rašoma: pagal 1954 m. davinis lietuviškai kalbančių gyventojų buvo 73%, rusiškai – 17%, lenkiškai – 10%. 1955 m. buvo 1795 kolektyviniai ūkiai ir 135 mašinų - traktorių stotys. Spalių mėn. buvo priimtas projektas hidroelektrinei stočiai ant Nemuno prie Petrašiūnų statyti.

[ministerių tarybą įeina ir 4 rusai.

Birželio mėn. Vilniaus Universitetas (įkurtas Stepono Batoro 1579 m.) perkrikštytas Vinco Kapsuko - Mickevičiaus vardu. Pradžios mokyklas lanko 430 tūks. mokinių, vidurines – 260 tūkst., ir aukštąsias – 15 tūkst.

• Žurnale "The Port Engineer", kuris leidžiamas Kalkutoje, Indijoje, šių metų nr. 1, pusl. 12 – 18, išspausdintas prof. S. Kolupailos straipsnis – "Methods of determination of the kinetic energy factor" – kinetinės energijos faktoriaus suradimo metodai. Straipsnis liečia vad. Coriolio koeficientą. Kaip pavyzdys, duotas to koeficiento radimas Nemunui ties Birštonu, tiek vasarą, tiek žiemą – po ledu. Autorius siūlo savo normas įvairioms aplinkybėms. Tas faktorius mažai ištirtas ir dėl to paprastai ignoruojamas.

ATOMINĖ ENERGIJA

● Dar tik prieš 3 metus įvairūs laimės ieškotojai, Geigerio skaitikliais apsiginklavę, vaikščiojo po visokias dykumas ir tarpeklius, tikėdamiesi išgirsti tą magišką instrumento tikėjimą. Tie romantiškieji uranijaus rūdos ieškojimo laikai jau pasibaigė, užleisdami vietą uranijaus įmonėms, naudojančioms didelį kapitalą, geologus ir modernias priemones.

Šiuo metu JAV-se yra 9 uranijaus rūdos apdirbimo įmonės, 5 dar tik statomos, ir 13 numatoma statyti. Veikia 925 U rūdos kasyklos su 6000 darbininkų, metinė apyvarta siekia 500 mil. dol. Viena tona U rūdos vidutiniškai parduodama už \$30 (valdžios garantuota kaina iki 1962 m.).

U rūda gamtoje užtikama nedideliais kiekiais, iki šiol JAV-se yra žinomos 25 vietos su atsargomis virš 100 tūkst. tonų, ir tik kelios su rūdos atsargomis virš 1 mil. tonų. Palyginimui yra priimta sakyti, kad U rūda žemės rutulio paviršiuje yra išsibarsčiusi, kaip razinkos pyrage.

● Šiuo metu atominė energija varomos stotys ekonominiu atžvilgiu dar negali konkuruoti su paprastu kuro stotimis. Dabar statomos 7 atominės jėgainės bus tik bandomojo pobūdžio, panaudos įvairaus tipo reaktorius, ir pradės veikti tik apie 1960 metus. Geriausio naudingumo koeficiento jėgainė, patobulintus reaktorių, tarnaus modeliu kitoms ateityje statomoms jėgainėms, ir tikimasi, kad jau apie 1965 m. atominės jėgainės galės pradėti konkuruoti su paprastomis šiluminėmis. Staigių pasikeitimų energijos ūkyje nelauktina, ir skaitoma, kad po 25 metų branduolinė energija sudarys tik nedidelę pagaminamos energijos dalį. Tikrasis atominės energijos amžius prasidės tik po 50–75 metų, kada pradės baigtis anglies, dujų ir žemės alyvos išteklių.

● Sovietų S-ga paskelbė, 1960 metais jos bendras atominų jėgainių instaliuotas galingumas pasieks 2–2.5 mil. kw. D. Britanija tuo pačiu metu jau turėsianti 1.5–2 mil. kw, o JAV — 0.7 mil. kw.

● JAV-se šiais metais bus pradėti statyti 8 atominė energija varomi kariniai laivai: 1 lėktuvnešis, 1 kreiseris, ir 16 povandeniniai. Atominė energija varomų povandeninių laivų skaičius 1965 m. pasieks 75.

KAIP KRITIŠKAS YRA INŽINIERIŲ IR MOKSLININKŲ TRŪKUMAS?

Šia antgalve buvo pavadinti kai kurių McGraw-Hill leidyklos leidžiamų techninių žurnalų vedamieji, paruošti tos leidyklos ekonominio skyriaus. Dėl šios temos aktualumo ir davinių autentiškumo kai kurias straipsnio mintis pertiekiame TŽ skaitytojams.

1940 m. JAV-se dirbo 286 tūkst. inžinierių ir 92 tūkst. mokslininkų (chemikų, fizikų, biologų, matematikų ir t. t.). Šiais 1956 m. jau esama virš 600 tūkst. inžinierių ir virš 250 tūkst. mokslininkų. Bandymų ir tyrinėjimų srityje šiuo metu dirba virš 200 tūkst. inžinierių ir mokslininkų, kai 1940 m. šis skaičius siekė tik 90 tūkst. Šio nepaprasto specialistų prieauglio pavaizdavimui dar patiekiami ir proporcijos: 1940 m. iš 148 dirbančiųjų buvo 1 inž. ar mokslininkas, 1956 m. jau iš 80 dirbančiųjų yra 1 inž. ar mokslininkas. Tačiau pažymima, kad šis proporcijos padidėjimas neatsveria paklausos padidėjimo, ypač bandymų ir tyrinėjimo srityse.

1941 m. bandymams ir tyrinėjimams išleista 900 mil. dol., o 1953 m. jau virš 5 bil. dol., kurių 65% padengė privati pramonė, gaminių kokybei pagerinti ir gamybos būdams patobulinti. Inžinierių pajėgų paklausos padidėjimą ryškiai pavaizduoja kad ir toks paprastas pavyzdėlis: vieno lėktuvo — naikintuvo suprojektavimui 1940 m. panaudota 17000 inž. val., 1956 m. jau tenka panaudoti 1.4 mil. inž. val.

Straipsnyje pažymima, kad dabartinis techninių pajėgų trūkumas dalinai sumažėtų, jei šios pajėgos būtų tiksliau panaudojamos, o taip pat jei inžinieriams būtų mokami didesni atlyginimai, daugiau kreipiant dėmesio į išsimokslinimui sugaištą laiką ir lėšas. Pagal US Bureau of Labor statistinius davinius, šiuometinis inžinierių trūkumas siekia 40 tūkst., ir šio skaičiaus sumažėjimo nesitikima per ateinančius dešimt metų. Pagal tuos pačius statistinius davinius, mokslininkų trūkumas siekia 20 tūkst., ir numatoma, kad ateityje dar padidės.

1955 m. JAV aukštosios mokyklos išleido 23.000 dipl. inžinierių. Šio skaičiaus vos užteko iš aktyvios profesinės veiklos pasitraukusiems pakeisti, tuo nepažinint bendro inžinierių kadro. Tačiau ne visi baigusieji inžinieriai nueina į pramonės, tyrinėjimo ir pritaikymo sritis, — daugelį suvilioja geriau apmokamos prekybos ar vadovavimo vietos, dažnai nieko bendro su išeituoju mokslu neturinčios. Ypatingą techninių bei mokslinių pajėgų trūkumą jaučia mokslinio įstaigos, savo mokamais atlyginimais negalėdamos konkuruoti su pramonė.

Šios mintys turėtų būti vertos dėmesio ne tik patiems inžinieriams bei technikos mokslus bestudijuojančiam lietuviškam jaunimui, bet ir tiems, kurie dar tebesėdi aukštesniosios mokyklos suoloje ir negali apsispręsti, kuriuo keliu eiti.

E. J.

PIGŪS LIEJINIAI VAKUUMO PAGALBA

Pastaruosiu metu atliekami specialių lydinių tyrimai, panaudojant vad. vakuomo krosnis. Palyginus su kitomis lydymo krosnimis, jos yra gana pajėgios ir gali būti lengvai perdirtos iš turimų elektrinių krosnių. Dėl žemesnių tirpimo temperatūrų, lydymo laikas bus žymiai trumpesnis. Tuo būdu artimoje ateityje galime sulaukti labai pigių liejinių, prieinamų ne vien tik masinei, bet ir vienetinei gamybai.

A. D.

METALO MILTELIŲ GAMINIAI

Kad atsiekus kuo didžiausio tankumo, metalo miltelių supresavimui naudojami labai dideli spaudimai. Taip tarp dviejų matricių suformuotas gaminys vėliau būna aukštoje temperatūroje sukepinamas į vieną masę. Šis sukepinimo procesas yra vadinamas sinteravimu.

Metalo miltelių kokybei gerėjant, o taip pat įgyjant vis daugiau patyrimo, daugeliu atvejų šie gaminiai savo tikslumu prilygsta apdirbimo mašinų būdu pagamintoms dalims (pvz. krumpliaračiams). Sintekuoti metalų miltelių dirbiniai pastaruosiu laiku yra pagaminami iki 0.001 colio tikslumo, kas yra laikoma dideliu tikslumu normaliems mašinoms apdirbtiems gaminiams. Milteliams suslėgti panaudojamas spaudimas siekia 80 tonų į kv. colį.

A. D.

HORIZONTALIAI IR VERTIKALIAI

Mūsų veiklos temomis

V. Vintartas, Chicago, Ill.

ALIAS C. V - bos v - kas, gerb. kolega B. Galinis, š. m. TŽ nr. 1 išskėlė aktualių minčių, kurias prieš ALIAS — PLIAS suvažiavimą, atrodo, būtų naudinga dar kiek pagvildinti bei paryškinti, o taip pat ir skirtingą nuomonę pareikšti.

Pirmiausia, tikrai nederėtų mums patiems savęs pervertinti. Jeigu jau iš tikrųjų mūsų naujųjų išievių tarpe JAV - se inžinierių skaičius pakilo iki 500, tai neužmirština, jog didžiūmai besėdint braižytojų kėdėse, tikrąjį inžinieriaus darbą daugių daugiausiai tedirba tik pusė to skaičiaus. O tai sudarytų ne 0.1%, bet tik 0.042% visų JAV inžinierių. Tad mūsų "... įnašas inžinieriais, kuris duotas JAV valstybėms..." tikrai nėra "... be galo didelis", kaip kol. B. Galinis teigia.

Reikia sutikti su kolega pirmininku, jog s-ga dar gali plėstis horizontaliai, steigiant naujus skyrius, kurių vienas sudaryti, pagal ALIAS įstatus, užtenka 5 atskiroje vietovėje gyvenančių kolegų. Aišku, būtų gražu, jeigu visi lietuviai inžinieriai ir architektai priklausytų savai organizacijai. Deja, nemažai jų kažkodėl neranda reikalo įsijungti į jau seniai gyvuojančius skyrius, kurių aktyviųjų narių skaičius irgi kažkodėl mažėja. Išbraukiant, kaip siūloma, mokesčių nemokančius ir susirinkimų nelankančius, už s-gos ribų besančių kolegų gali atsirasti tikrai nemažai. Tad, tokiu būdu "veiklą... stumiant vertikaliai", yra didelė galimybė s-gai "augti" skystyn. O tokiu atveju nebetiktų kalbėti apie s-gos stiprėjimą bei kėlimą išpareigojimų stipendijų ir šalpos fondams, — negi likusieji turėtų mokėti ir už išbrauktuosius narius, atitinkamai didindami savo įnašus. Reikia manyti, kad gerb. kol. B. Galinis, rašydamas apie "veiklos stūmimą vertikaliai", turėjo mintyje ne vien tik pareiginųjų narių išbraukimą, bet ir šį tą daugiau. Čia tenka pastebėti, kad pirm, negu kalbėti apie nepareiginųjų išbraukimą, reiktų išsiaiškinti, kodėl ne visi kolegės s-gai priklauso, kodėl priklausančiųjų daugelis nemoka nario mokesčio bei nelanko susirinkimų ir šalinasi iš skyrių?

ALIAS bei PLIAS priklausyti ar nepriklausyti yra kiekvieno asmeniškasis reikalas. Vieni jaučia garbės ir pareigos būti pasaulinės lietuvių inžinierių korporacijos nariais, — kitų tas nedomina, arba tame jie neranda naudos. Pastaruosius galbūt kiek sudomins galiausiai įvykdytas ALIAS inkorporavimas. Tarp kitko ir Lietuvoje ne visi inžinieriai priklausė Inž. ir Arch. S-gai. Todėl yra natūralu, kad ir išieivijoje tam tikras nuošimtis kolegų palieka sąjungos nuošalėje, tačiau mūsų vadovybės centrų ir skyrių v-bos — turėtų laikyti savo ypatingą pareigą, kad tas nuošimtis būtų juo mažiausias! Tai reiškia, jog veikla turėtų būti pastatyta tokiame lygyje, kad ji sudomintų visus narius. Centrų v-bos turėtų surasti, be įstatuose numatytų, ir kitų aktualių uždavinių skyriams, o šių v-bos savo ruožtu turėtų rūpintis, kad ne tik tų uždavinių išpildymas, bet ir bendrai visa skyriaus veikla būtų gyva ir patraukli. Juk neteisinga būtų kaltinti narius susirinkimų nelankymu, kai jie šaukiami tik porą, trejetą kartų metuose, — kartais labai ne-

patogiu laiku, o kartais — su retai kam įdomia ir nebūtina darbotvarke. Taip pat neteisinga būtų kaltinti daugelį mokesčio nemokančių narių, kai susirinkimas tešaukiamas kartą metuose, o mokestis reikalaujama prisiųsti paštu, — jeigu nėra veiklos, tai nėra pagrindo ir mokesčius rinkti. Tarp kitko, ir Lietuvoje Inž. ir Arch. S-gos išdininkas turėdavo padėti pakartotinių pastangų, kol išrinkdavo nario mokesť is kaikiurių užuomaršų kolegų. Kiekvienas turi savo asmeniškų bei šeimyniškų rūpesčių ir tarnybinių bei visuomeniškų prievolių, kas neretai gali sukliudyti pareigų atlikimą savai organizacijai. Vadovybės gi tam ir renkamos, kad stumtų veiklą pirmyn, kad keltų org-jos pajėgumą, pritraukiant naujų narių, kad visus narius rīstų į darnų vienetą ir, kad jiems padėtų bei palengvintų jų pareigų org-jai atlikimą. Viena neveikli, arba minėtų prievolių nesugebanti atlikti, vadovybė gali daug ką pagadinti, o pasitaikius iš eilės antrai ir trečiai ne ką geresnėms, jų neveiklumo ar nesugebėjimo dėka org-jai gali būti padaryta sunkiai pataisoma žala: pagriaunamas pasitikėjimas sava org-ja, iššaukiamas atšalimas ir prarandamas ryšys su nariais. Mūsų s-goj panašiai jau ir vyksta, — antraip netektų apie tai kalbėti ir rašyti.

Veikla sudaro problemą ne vien tik mums. Jos smukimas yra visuotinis reiškinys beveik visose mūsų išievių org-jose. Be specifinių vidujinių to smukimo priežasčių, kurių faktai mūsų atveju mums veik visiems žinomi, yra ir išorinių veiklą žlugdančių įtakų, kurias nederėtų praleisti nemačiomis.

Mūsų vadinamųjų laisvinimo veiksmų nesantaika, sukelta kaikiurių partijų tarpusavės neapykantos ir oportunistinio, neigiamai veikia visą mūsų išievių ir jau spėjo iššaukti nusivylimą bei atšalimą lietuviškiems reikalams. Tokia klaidi mūsų partijų pramoga Lietuvos nelaisvės akivaizdoje lyg patvirtina, kad Tėvynei dar negreit išauš laisvės rytas.

Mūsų išieviškų org-jų veikla, sieta su greitu grįžimu Lietuvon, nustojo pagrindo, — ir mums, į dar taip neseniai su entuziazmu svarstomas Lietuvos atstatymo problemas tenka žvelgti iš kitokio perspektyvinio taško. Žiauri tikrovė privertė realiau galvoti ir didžiausius optimistus. Susirūpinimas ateitimi paskatino mūsų naujuosius išievius dėti didesnių pastangų įsitvirtinant gyvenamame krašte, mažiausiai, nors ramią senatvę užsitikrinant. Tas reikalauja taupumo ir asmeniškų lėšų telkimo. Nebe jaunuoliškas amžius, neįprastas įsitempimas ir bendra to išdava — nuovargis, daugelį sulaiko nuo veiklesnio reiškimosi bei pareigų atlikimo savai org-jai, kurių paprastai dar ne vienai priklausoma. Nenormali gausybė, kartais nebūtinų bei lygiagrečių, org-jų eikvojančiai veikia mūsų išievišką jėgą. Pastaruoju metu atsiradusi galimybė padėti Lietuvoje likusiems gali turėti neigiamos reikšmės org-jų lėšoms.

Priimant dėmesin paminėtus, veiklai didelės įtakos turinčius reiškinis, visdėto reiktų tikėti, kad daugumas jų yra laikini ir, išieviškam gyvenimui nusistovėjus, pranyks. Tuo tarpu veiklai išlaikyti reikia dėti daugiau pastangų, kad ji būtų įdomesnė, pat-

rauklesnė ir, kas irgi svarbu, poilsį bei pramogą teikianti. Yra būtina s-gon įtraukti galimai daugiau jaunimo, nes kiekvienai prieauglio neturinčiai organizacijai grėsia sunykimas. Reikia manyti, jog tie reikalai suvažiavime bus plačiai apsvarstyti.

Paliestinas ir dar vienas klausimas, kuris iškilo ALIAS C. V-bos p-ko su Chicagos sk. nariais pasikalbėjimo metu ir, kuris TŽ nr. 2 buvo išreikštas taip: "Lietuviškoje visuomenėje mes turėtume užimti mums priklausančią prideramą vietą. Iki šiol į mus buvo kreipiama permažai dėmesio, jautėmės truputį ignoruojami. Visuomenė vis dar laikosi klaidingos pažiūros, kad inžinieriai yra tik materialinės pusės atstovai". Mintys kiek keistokos: lyg būtų nusivilta save perversinant. Šį klausimą aiškinantis, skirtini du atvejai — asmeninis ir organizacinis.

Pirmuoju atveju, — kiekvienas asmuo turi daug galimybių užimti visuomenėje prideramą vietą, jam priklausančią pagal jo veiklą ir darbus, vienaip ar kitaip atkreipiančius visuomenės dėmesį. Taip, pradedant VLIKO vice-pirm. prof. J. Kaminsku, galima būtų išvardinti gausybę mūsų pasaulinės s-gos narių — žinomų kultūrininkų, visuomenininkų bei politikų veikėjų, kurie visuomenėje užima ne eilinę vietą. Nieko ypatingesnio nenuveikiant, inžinieriaus, architekto ar gydytojo diplomai visuomenės dėmesio neatkreips ir, net labai norint, išskirtinos vietos nesuteiks. Tas dar nereikia ignoravimą. Daugelis mūsų kolegų pavieniai ir pastoviai, bet ne ypatingomis sumomis, remia lietuviškąją kultūrinę veiklą. Tačiau jie laikomi materialinės pusės atstovais — kultūros rėmėjais, bet ne kultūros kūrėjais — dvasinės pusės atstovais. Prie šių priskiriami tik meno bei mokslo darbai, didingais projektais ir išradimais pasižymėję inžinieriai. Ar turime šios kategorijos neįvertintų asmenų mūsų kolegų tarpe? Juk neypatingų projektų autoriai bei žymių autorių darbų vykdytojai — inžinieriai, kaip ir nepamainomi jų talkininkai — kvalifikuoti amatininkai, o taip pat ir mokslo veikalų spausdintojai, nelaikomi kultūrininkais. Dėl to, atrodo, nebūtų pagrindo sielotis.

Organizaciniu atveju, — esame visuomeninė organizacija ir tuo pačiu jau turime mums priklausančią vietą visuomenėje. Iš kitų išsiskirdami tik mūsų s-gos profesiniu pagrindu ir apimtimi (PLIAS), ypatingesnio dėmesio neužsitarnaujame. Viena kita proga, vienam ar kitam visuomeniškam reikalui suteikta. organizacinio pobūdžio parama nesudaro pagrindo s-gos atstovą sodinti už iškilnių garbės stalo, arba kaip kitaip iškeltinai išskirti s-gą iš gausybės kitų, panašius nuopelnus teturinčių, org-jų. Tai nelaikytina ignoravimu, kurio galima tikėtis organizaciniu mastu nepamatuoti besivadinant kultūrininkais. Už vieną kitą dešimtį, ar šimtą dolerių, skirtų kultūrai paremti, to vardo s-gai neįgysime. Čia reikia kaiko daugiau. Galimybių mūsų s-gą išskirtinai iškelti iš kitų org-jų tarpo yra daug, tik reikia jas išnaudoti. Pav., ar PLIAS — ALIAS negalėtų turėti Vasario 16 Gimnazijoje savo vardo kambarį už 1000 dol. paramą (\$2 nuo nario); ar s-ga negalėtų kas porą metų skirti kokių 500 dol. (\$1 nuo nario) premiją meno bei mokslo veikalų autoriams; ar negalėtų be teikiamos stipendijos, teikti dar ir paramos techniką studijuojantiems; ar pan. Atrodo, kad galėtų, bet iki šiol negalėjo, ir klausimas — kada galės? Tuo tarpu prieš akis stovi didelis ir konkretus kultūrinis darbas — lietuviškas techninių terminų žodynas. Turime puikią progą įrodyti, ar esame kultūrininkais.

Pastarasis, kaip ir kiti paminėti darbai, reikėtų kovą už lietuviybės gyvastį ir tuo pačiu kovą už Lietuvos laisvę. Vykdydami darbus kultūrinėje lietuviybės išlaikymo plotmėje, galime atsverti tiesioginį suskilusių Lietuvos laisvinimo veiksmų rėmimą organizaciniu mastu, kuris galėtų įnešti nesantaiką ir mūsų tarpan. Esame pavyzdinga org-ja, savyje apjungianti įvairių politinių bei religinių įsitikinimų asmenis, siekiant to paties Lietuvos laisvės tikslo. Todėl turime įšvengti bet kokių mus skiriančių ėjimų. Gi mus išančią veiklą pagilinkime ir sustiprinkime iki tokio laipsnio, kad ji būtų gyvu pavyzdžiu vienybę pamiršusiems mūsų vyriausiems laisvinimo veiksniams!

KAS BUS SU MŪSŲ VEIKLA?

K. Krulikas, Brooklyn, N. Y.

Vienas kolega iš Toronto dėl lietuvių inžinierių ir architektų veiklos taip rašo: "Faktas, kad veiklos nėra, nėra ir ko apie ją rašyti. Tai ištisa problema, kas bus su veiklomis toliau — tamsokas dalykas."

Kitas kolega, taip pat iš Toronto, rašo: "Žmonės pasidarė taip pasyvūs, kad pav. visiems gerai žinomam Lietuvos sauskelių statytojui ir žinovui a. a. dipl. inž. Alfonsui Barauskui mirus, jo laidotuvių balandžio 2 d. dalyvavo tik 4 vietos PLIAS skyriaus nariai".

Uolus visuomenininkas bei kultūrininkas dipl. inž. Z. Bačelis rašo iš Brazilijos: "Pas mus Sao Paulo neva buvo įsteigtas inžinierių skyrius, bet tikrumoje jis neveikė. Jis buvo sudarytas visai pripuolamų keleto asmenų ir, galima sakyti, užmigo čia pat. Bاندžiau porą kartų aš vienas asmeniškai kviešti dau-

giau inžinierių ir sudaryti veiklesnį kolektyvą, bet nepasisekė".

Iš Vokietijos, vienas veikliausių ir darbščiausių visuomenininkų, dipl. inž. P. Zundė rašo: "Maždaug prieš metus laiko aš siūliau Stutgarte gyv. inžinieriams imtis iniciatyvos suorganizuoti PLIAS skyrių. Inž. P. buvo apsiėmęs, bet iki šiol iš to nieko neišėjo. PLIAS įstatus ir aplinkraščius aš pats daugumai inžinierių Vokietijoje išsiuntinėčiau. Pabandyčiau dar kartą skyriaus organizavimo reikalą pajudinti".

Didžiojoje Britanijoje PLIAS skyriui vadovauja irgi veiklus visuomenininkas ir kultūros darbuotojas, dipl. inž. J. Vilčinskis. Į jo kvietimus bei raštus veiklos reikalais skyriaus nariai beveik nereaguoja.

Kolumbijoje, dipl. inž. J. Kalėdai raštiškai atsisaukus į vietinius lietuvius inžinierius, negauta jokio atsakymo. Jam pačiam gyvenamąją vietą pakeitus, ir

mano ryšiai su Kolumbijos kolegomis nutrūko. Nors į juos porą kartų kreipiausi per tenykštį liet. laikraštį, bet iki šiol jokių žinių.

Iš Australijos — Adelaidės ir Melbourne, o taip pat iš Kanados — Montrealio, irgi nieko negirdėti, nors prieš 3—4 metus buvo parodyta graži veiklos pradžia.

Vienas kolega iš Chicagos rašo: "Metraščio išleidimas yra labai ir labai sveikintinas reiškinys — jis jungs visus laisvame pasaulyje esančius Lietuvos inžinierius, pagyvins mūsų veiklą, nes toje šalyje, kur taip daug nuorūkų ir duonos, užsnūdome".

Visiems gerai žinomas, daug nusipelnęs ir pasižymėjęs liet. inžinierių ir architektų veikloje, prof. A. Jurskis iš Philadelphijos rašo: "Neturiu nė talkininkų. Jaučiu, kad iš viso mūsų skyrius pradeda skursti. Ir šiaip rąginu, ir taip bei kitaip vilioju, o rezultatai smunka".

Taip pat ir kiti nariais gausingesni ALIAS skyriai lietuviškai kultūrinėje veikloje vis menčiau tepasi-reiškia. Vis rečiau daromi susirinkimai, išvykos bei paskaitos; narių lankymasis į susirinkimus mažėja, nario mokesčiai ir duokles ALIAS stipendijų ir savišalpos fondams vis mažesnis narių skaičius sumoka. Kaikurie skyrių nariai, pakeitę gyv. vietą, visai nei nemanoma naujo adreso duoti, ir jų ryšiai su skyrių valdybomis, o taip pat ir su Technikos Žodžiu, nutrūksta. Taip vienas po kito dingsta skyrių nariai ir mūsų profesinės spaudos prenumeratoriai. Jau daug narių tokiu būdu nubyrėjo, o naujai JAV universitetus baigusiu inžinierių retas kuris į ALIAS veiklą įsijungia.

Daugelis PLIAS ir ALIAS narių neužpildė Centro Valdybų paruoštų kartotekos žinių anketų, neatsako nei į jiems rašomus laiškus bei aplinkraščius.

Tiesiog nesuprantamas reiškinys. Lietuvoje S-gai priklausė apie 90% visų Lietuvos inžinierių; pirmaisiais tremties metais Vokietijoje visi inž. ir arch. su tikru entuziazmu kibo į organizacinę bei kultūrinę darbą; šiuo metu gi, kada veik visi inžinieriai jau gerai įsikūrė, yra tvirti savo profesiniame darbe ir ekonomiškai pajėgūs, — mūsų organizacinė bei kultūrinė veikla, narių skaičiui vis mažėjant, yra palai-koma tik entuziastų — pasišventėlių. Bet kaip ilgai, ir kas bus su mūsų veikla toliau?

Mieli Kolegos — lietuviai inžinieriai ir architektai laisvajame pasaulyje, įsijunkime visi į mūsų organizacijos lietuviškai kultūrinę ir profesinę veiklą! Visi esame lietuviams patriotais ir turime priklausyti bent vienai lietuviškai organizacijai. Pirmoji mūsų visų organizacija yra — Inžinierių ir architektų Sąjunga. Labai reikalinga ir įvairi lietuviška veikla tebelaukia mūsų visų. Jos yra tiek daug ir tikrai vertingos bei naudingos mums visiems bei kenčiančios Lietuvos labai ir garbei. Atsiminkime, kad daugelis iš mūsų esame skolingi už gautą Tėvynėje paramą mokslui eiti, skolingi, taip pat lietuviams, mūsų tėvams už mūsų turimą geresnę darbą ir padėtį.

Atsimindami žiauriai vargstančius ir kenčiančius lietuvius inžinierius Sibiro taigose — vergų stovyklose, turime pagelbėti technikos mokslus einančiam lietuviškam jaunimui. Negi gailėtume kelių dolerių per metus tokiems tikrai svarbiems reikalams, kaip organizacijos veiklai, besimokančių lietuvių inžinierių

stipendijoms ir mūsų lietuviškai profesinei spaudai? Laikykimės pavyzdinčiai mūsų lietuviškoje inžinierių ir architektų šeimoje. Visi, kaip vienas, nežiūrėdami skirtingų pasaulėžiūrų bei politinių įsitikinimų, gražiai ir sutartinai dirbome praeityje, — išvystykime pavyzdiną veiklą dabartyje ir išlaikykime ją ateityje!

LAIŠKAS REDAKCIJAI

Clevelando skyriuje buvo užsimota vykdyti techninės terminologijos darbus. Kai kas buvo padaryta, daug dar lieka atlikti. Sužinojusi, kad TŽ yra pasi-ryžęs paruošti terminologijos žodyną, tam tikslui įtraukdamas visas galimas pajėgas, atsiklaususi liečia-mus asmenis, skyriaus valdyba nutarė persiųsti tu-rimą medžiagą Jūsų vadovaujamai komisijai.

Šiuom atskira siunta persiunčiama sekanti me-džiaga:

Vandenų sritis — prof. S. Kolupaila . . .	329 term.
Elektrotechnika (A-L) — inž. P. Drašutis	187 "
Elektrotechnika (M-S) — inž. Ramanauskas	188 "
Chemija (K-M) — dr. A. Damušis . . .	232 "
Chemija (V) — inž. P. Žiurys	118 "
Mechanika (U-V) — inž. R. Pauliukonis	81 "

Savaime suprantama, kad mes ir toliau mėginsi-me pagal galimybes talkinti. Džiugu, kad esamoji medžiaga bus pradėdama apdirbinėti. Tame didžiu-liame ir labai svarbiame darbe linkime geriausias sėkmes.

J. Puškorius,

skyriaus koordinatorius.

1956 m. birželio 19 d.

TŽ Redakcijos priedas:

Visą sumintą techninės terminologijos medžiagą gavome tvarkingame stovyje. Už tokį gražų inasą širdingai dėkojame. Prisiųstų kortelių formatas atitinka jau pradėtai kartotekai. Clevelando skyriaus medžiaga yra sudaryta angliškai — lietuviško žodyno pagrindu, t. y. angliškąjį terminą seka lietuviškasis, tik gaila, kad daugumoje kortelių stinga platesnio termino paaiškinimo. Be to, atrodo, kad kai kurie siūdomi lietuviški terminai nėra pilnai pavykę. TŽ redakcija, nesijausdama pakankamai autoritetinga spręsti siulomo termino tinkamumą ar netinkamumą, skelbs tokių abejotinių terminų sąrašą TŽ skiltyse, kartu prašydama gerb. kolegas pareikšti savo nuomonės. Laiške minimoji terminologijos žodyno leidimo komisija dar nesudaryta, TŽ atlieka tik medžiagos telkimo vaidmenį.

TECHNIKOS ŽODŽIO PRANEŠIMAS

Chicagos skyriaus techn. spaudos sekcijos vado-vybėms keičiantis, kaikurių rankraščių likimas liko neišaiškintas.

Mielus kolegas bendradarbius prašome artimiausiu laiku ats. redaktoriui pranešti antraštes ir apimtį savo rašinių, prisiųstų Technikos Žodžiui pastarųjų 2-jų metų laikotarpyje, kurie nebuvo dar atspausdin-ti ir jiems negražinti.

TŽ. Red. Kolegija

TECHNIKOS ŽODIS**The Engineering Word**

c/o K. Paukštys
 2610 W. 47-th Street
 Chicago 32, Ill., U. S. A.

Dundulis, Aleksandras
 2428 So. Lawndale Ave.
 Chicago 23, Ill.

Postmaster:
 Form 3547 requested
 Return Postage Guaranteed

BULK RATE

ALIAS

**IV-JO SUVAŽIAVIMO DARBOTVARKĖ--
 PHILADELPHIJOJE
 (Stambiais broožais)**

Pirmoji diena

Rugsėjo 1 d. — Šeštadienis.
 BROADWOOD HOTEL patalpose.
 15—16 val. (vasaros laiku)
 Atvykstančių į suvažiavimą registracija.
 16—18 val.
 Suvažiavimo atidarymas ir iškilmingas
 posėdis.
 18—19 val.
 Pietūs.
 19—21 val.
 Darbo posėdis.

Antroji diena

Rugsėjo 2 d. — Sekmadienis.
 9—10:30 val.
 Darbo komisijų posėdžiai.
 11—12 val.
 Pamaldos. (Prisiminimas maldose inžinierių žuvusių už Tėvynės laisvę).
 12—13 val.
 Priešpiečiai.
 13—30 val.
 Vainiko padėjimas prie Laisvės Varpo.
 14:30—15:30 val.
 Philadelphijos Panoramos lankymas
 (Commercial Museum).
 16—18 val.
 Plenumo posėdis.
 19 val.
 Pobūvis.

Trečioji diena

Rugsėjo 3 d. — Pirmadienis.
 EKSKURSIJOS į istorinių ir inžinieri-
 nių įžymybių vietas.